

บทสังเคราะห์ : สถานะสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมชาวไทยภูเขาบน พื้นที่สูง

The Synthesis: Health and Environment Status of Highland Peoples

ศรัทธา ทาวงศ์มา

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ ศูนย์พัฒนานามัยพื้นที่สูง กรมอนามัย

การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยของศูนย์พัฒนานามัยพื้นที่สูง ผลการสังเคราะห์จะทำให้พบข้อค้นพบใหม่ และนำไปใช้ในสร้างโจทย์วิจัยใหม่รวมทั้งการต่อยอดการทำวิจัยในอนาคตวิธีการศึกษาโดยรวบรวมงานวิจัยที่ดำเนินการโดยศูนย์พัฒนานามัยพื้นที่สูง เรื่องการสำรวจสถานะสุขภาพอนามัยชาวไทยภูเขาจำนวน 9 เรื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2556 โดยใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ห่อหุ้ม (meta-analysis) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเด็กแรกเกิด-1 ปี แม่คลอดบุตรอายุน้อยกว่า 20 ปี ส่วนใหญ่เกินเกณฑ์มาตรฐาน คือสูงกว่าร้อยละ 10 โจทย์วิจัยใหม่ทำไมการมีบุตรของแม่ที่อายุน้อยกว่า 20 ปีลดลง ในแต่ละชนเผ่าหญิงตั้งครรภ์ได้รับการฝากครรภ์ มีแนวโน้มเพิ่มอย่างเห็นได้ชัดโจทย์วิจัยใหม่หญิงตั้งครรภ์เพราะอะไรไม่ไปฝากครรภ์ และการได้รับการฝากครรภ์แต่ละชนเผ่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพราะอะไรทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม พบว่าทารกแรกเกิดเผ่าม้งเสีย อีกคือ น้ำหนักเด็กแรกเกิดอยู่ในเกณฑ์ปกติโจทย์วิจัยใหม่แนวทางการส่งเสริมโภชนาการหญิงตั้งครรภ์เผ่ากะเหรี่ยงมารดาได้รับการดูแลหลังคลอด 3 ครั้งตามเกณฑ์ ในภาพรวมยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 65 โจทย์วิจัยใหม่รูปแบบการส่งเสริมมารดาที่ได้รับการดูแลหลังคลอด 3 ครั้งตามเกณฑ์และทำไมมารดาเผ่าลีซอและเย้าได้รับการดูแลหลังคลอด 3 ครั้งตามเกณฑ์สูงขึ้น กลุ่มเด็กอายุ 1-5 ปี น้ำหนักตามเกณฑ์ร้อยละ 67.52 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 โจทย์วิจัยใหม่รูปแบบการส่งเสริมโภชนาการในเด็กชาวไทยภูเขา และทำไมภาวะโภชนาการของเด็กไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน กลุ่มเด็กอายุ 6-12 ปี มีรูปร่างสมส่วนร้อยละ 45 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 70 มีฟันผุร้อยละ 50.3 โจทย์วิจัยใหม่วิธีส่งเสริมให้มีการดูแลสุขภาพช่องปากและการป้องกันโรคในช่องปากให้แก่เด็กชาวไทยภูเขา กลุ่มเยาวชนอายุ 10-24 ปี มีแนวโน้มการดื่มแอลกอฮอล์สูบบุหรี่ และมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกันสูงขึ้น โจทย์วิจัยใหม่ศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิต เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพในชาวไทยภูเขาและวิธีการพัฒนารูปแบบการป้องกันการเกิดโรคจากการมีเพศสัมพันธ์ในชาวไทยภูเขา กลุ่มสตรีวัยเจริญพันธุ์ 15-49 ปี การตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง มะเร็งปากมดลูก ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โจทย์วิจัยใหม่จัดทำโครงการให้ความรู้แก่สตรีวัยเจริญพันธุ์ด้านการตรวจเต้านมด้วยตนเองและพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่า การมีและใช้ส้วม มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นโจทย์วิจัยใหม่วิธีการส่งเสริมการให้มีและการใช้ส้วมให้ได้มาตรฐานในชุมชนบนพื้นที่สูงการปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อนดื่ม ทำให้การมีน้ำดื่มเพียงพอ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 49.36 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โจทย์วิจัยใหม่แนวทางในการให้ความรู้ เสนอวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องกับครัวเรือนและชุมชน และการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอ มีการจัดการขยะในครัวเรือนถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล การจัดการขยะในครัวเรือนถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลร้อยละ 12.10 โจทย์วิจัยใหม่ แนวทางการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนและชุมชน ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงประชากร พบว่า อัตราการตายสูงในชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอเท่ากับ 4.45 ต่อประชากรพันคน ควรศึกษาสาเหตุการเจ็บป่วยและตาย และแนวทางการลดอัตราการป่วย/ตายของประชากรชาวไทยภูเขา อัตราส่วนการตายมารดา ปี 2556 เท่ากับ 117 ต่อแสนการเกิด มีชีพ โจทย์วิจัยใหม่ส่งเสริมการอบรมหมอตำแยให้มีความรู้ ทักษะที่ถูกต้อง เพื่อช่วยเหลือการคลอดในชุมชน และส่งเสริมการฝากครรภ์ก่อนอายุครรภ์ 12 สัปดาห์ และส่งเสริมการฝากครรภ์คุณภาพ อัตราตายทารก มีแนวโน้มต่ำลง โจทย์วิจัยใหม่ส่งเสริมการอบรมหมอตำแยให้มีความรู้ ทักษะที่ถูกต้อง และส่งเสริมการฝากครรภ์ก่อนอายุครรภ์ 12 สัปดาห์ และส่งเสริมการฝากครรภ์คุณภาพ อัตราเพิ่มประชากร มีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ 2.01 โจทย์วิจัยใหม่การไหลบ่าทางประชากรชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือ ข้อเสนอแนะ ควรนำผลงานวิจัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจสถานะสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม มาสังเคราะห์เพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้ผลการสังเคราะห์ที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น